

כללי

תפילות בבית האבל – בימות החול

תפילות בבית האבל – בשבת

תפילות בבית האבל – בימים שאומרים סליחות

תפילות בבית האבל – אמירת "הלל"

תפילות בבית האבל – ברכת המזון

תפילות בבית האבל – הגומל, ברכת הלבנה

מנהגים בבית האבל

נוהגים לכסות את המראות בבית האבל וכן לכסות תמונות.

נוהגים להדליק נר בבית האבל במשך כל שבעת ימי האבלות ללא הפסקה. רצוי שהנר יידלק בחדר בו נפטר הנפטר, אם אי אפשר להדליק בחדר אז ידליקו בבית בו יתגורר, ואם גם לא ניתן אז ידליקו במקום שהמשפחה יושבת שבעה.

מהדרים נוהגים להדליק בשמן זית ובשעת הדחק יוצאים גם בנר חשמלי.

נוהגים להדליק משעת הפטירה ועד לתום השבעה ויש נוהגים כל השלושים ויש נוהגים עד תום י"ב חודש.

יש נוהגים שלא להשתמש במיטת הנפטר כל ימי השבעה.

יש שנהגו להחמיר על עצמם ולא אוכלים בשר ואינם שותים יין. אך מעיקר הדין מותר לאבל לאכול בשר ולשתות יין בשבעה.

נוהגים ללמוד משניות לעילוי נשמת הנפטר וכן נוהגים ללמוד מסכת מקוואות פרק ז' או מסכת כלים פרק כ"ד.

יש נוהגים ללמוד האידרא המחולק ל-24 חלקים והאבל קורא מתוך החלק האחרון.

מנהג בחלק מבני **אשכנז** שהמנחמים אינם אוכלים בבית האבל כל השבעה ויש מקלים לטעום מזונות ושתיה ולאחל לחיים. מנהג **ספרד** שעושים סעודות ומרבים בברכות.

תפילות בבית האבל – בימות החול

מצווה להתפלל שחרית מנחה וערבית במניין בבית האבל.

על פי מנהג עדות **הספרדים** האבל לא עולה כשליח ציבור. ואילו על פי מנהג עדות **אשכנז** מקפידים שדווקא האבל יעלה כשליח ציבור.

בבית האבל, כוהנים לא נושאים כפיהם אלא יצאו החוצה בשעת ברכת כוהנים.

אין אומרים בבית האבל: "תחנון" ולא "למנצח יענך ה'..." ולא "אני זאת בריתי..." ובתפילת "ובא לציון" מדלגים על הפסוק: "ואני זאת בריתי...." וממשיכים ב"אתה קדוש...".

לעניין אמירת "קדיש תתקבל", יש נוהגים לדלג על המשפט "תתקבל..." אלא ממשכים ב"יהא שלמא...", רוב העדות אומרים "קדיש תתקבל" בנוסח המלא.

נוהגים לומר אחרי תפילת שחרית ותפילת ערבית מזמור מ"ט שבתהלים. בימים שאין אומרים תחנון במקום פרק זה יאמרו פרק ט"ז.

תפילות בבית האבל – בשבת

בתפילת ליל שבת, אם הקהל נוהג לומר "במה מדליקין..." לפני שיר ליום השבת, לא יאמרו תפילה זו בבית האבל. כמו כן לא יאמרו ברכה מעין שבע שהיא תפילת "מגן אבות" לאחר תפילת העמידה.

בשבת בבוקר הכוהנים לא ישאו כפיהם אלא יצאו החוצה בשעת ברכת כוהנים.

לעניין אמירת "קדיש תתקבל", יש נוהגים לדלג על המשפט "תתקבל..." אלא ממשכים ב"יהא שלמא...", רוב העדות אומרים "קדיש תתקבל" בנוסח המלא.

ראש חודש שחל בשבת יאמרו "הלל" גם בבית האבל, אך ללא נוכחות האבלים.

במוצאי שבת אין אומרים "ויתן לך" בבית האבל. אם האבל הוא שמבדיל, לא יאמר הפסוקים הנאמרים קודם לברכות ההבדלה אלא יתחיל מהברכות.

האבל יכול לומר בסעודות השבת זמירות שבת לפי מנהגו. יש נוהגים שלא לומר את הפיוט "שלום עליכם" שאומרים בליל שבת קודם לקידוש.

אבל בשבעה אינו מברך את ברכת הבנים בליל שבת.

במנחה של שבת יש נוהגים שלא לומר "צדקתך..."

אין אומרים פרקי אבות בבית האבל בשבת.

בשבת אין אומרים פרק ט"ז שבתהילים שנוהגים לומר אחרי תפילת שחרית ותפילת ערבית.

תפילות בבית האבל – בימים שאומרים סליחות

אם בימי השבעה חל יום שבו אומרים סליחות כגון: במהלך חודש אלול, או בימי תענית, נוהגים לקצר באמירת סליחות, כל עדה תנהג לפי מנהגה.

תפילות בבית האבל – אמירת "הלל"

בראש חודש אין אומרים "הלל" בבית האבל, אבל ניתן לומר "הלל" בתנאי שהאבל אינו נוכח בחדר.

ראש חודש שחל בשבת יאמרו "הלל" גם בבית האבל, אך ללא נוכחות האבלים.

בחנוכה יאמרו "הלל" כרגיל גם בבית האבל, יש אומרים בנוכחות האבלים ויש אומרים ללא נוכחות האבלים. כל אחד ינהג על פי מנהגו.

אם האבל מתפלל בבית הכנסת ביום חול יש אומרים שיאמר "הלל" עם הציבור, ויש אומרים שיצא מבית הכנסת, ואילו בשבת יאמר עם הציבור.

תפילות בבית האבל – ברכת המזון

מנהג **אשכנז** שמברכים ברכת המזון כרגיל. לכתחילה לא ישבו ביחד כדי שלא יתחייבו בזימון, אך אם אכלו יחד יזמנו.

מנהג **הספרדים** שמברכים ברכת המזון אך בנוסח המיוחד לאבלים:

אם הם שלושה המזמן אומר - נִכְרַךְ מִנְחָם אֲבֵלִים:

ועונים - כָּרוּךְ מִנְחָם אֲבֵלִים שְׁאֶכְלָנוּ מִשְׁלֹ וְכָטַבֵּוּ הַגְדוֹל חַיֵּינוּ:

וחוזר - כָּרוּךְ מִנְחָם אֲבֵלִים שְׁאֶכְלָנוּ מִשְׁלֹ וְכָטַבֵּוּ הַגְדוֹל חַיֵּינוּ:

ואומרים ברכת המזון עד "תחזירנה למקומה במהרה בימינו", ואחר כך אומרים:

נַחַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת אֲבְלֵי צִיּוֹן וְאֶת אֲבְלֵי יְרוּשָׁלַיִם וְאֶת
הָאֲבָלִים הַמִּתְאַבְּלִים בְּאֶכָל הַזֶּה נַחֲמֵם מֵאֲכָלָם וְשִׁמְחֵם
מִיגוֹנָם. כְּאֲמֹר: כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִּנְחַמְנוּ, כֵּן אֲנִכִּי אֲנַחֲמָכֶם
וּבִירוּשָׁלַיִם תִּנְחַמְנוּ:

כְּרוּף אַתָּה יְהוָה, מְנַחֵם צִיּוֹן בְּבָנֵי יְרוּשָׁלַיִם אָמֵן:
כְּרוּף אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל אֲבִינוּ מְלַכְנוּ
אֲדִירָנוּ גְּאֻלָּנוּ קְדוֹשְׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב. הַמְּלֶכֶךְ הַחַי הַטּוֹב וְהַמְּטִיב
אֵל אֶמֶת שׁוֹפֵט בְּצֶדֶק לֹקַח נַפְשׁוֹת שְׁלִיט בְּעוֹלָמוֹ לַעֲשׂוֹת
כְּרִצּוֹנוֹ וְאַנְחָנוּ עָמוֹ וְעַכְדָּיו וְעַל הַכֹּל אֲנַחְנוּ חַיִּיבִים לְהוֹדוֹת לוֹ
וּלְכַרְכּוֹ גּוֹדֵר פְּרָצוֹת הוּא יְגַדֹּר אֶת הַפְּרָצָה הַזֹּאת מֵעָלֵינוּ
וּמֵעַל עָמוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹקְיוֹ, הוּא
בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ, וְעַל כָּל עָמוֹ יִשְׂרָאֵל וְאֲמָרוּ אָמֵן:

בשבת, אם האבל אוכל לבד או יושבים שלושה אבלים החייבים בזימון יברכו ברכת המזון של אבלים כמו
בשאר ימי השבעה ויוסיפו "רצה והחליצנו..." אבל אם יש בסעודה אנשים שאינם אבלים יברכו ברכת
המזון רגילה של שבת ללא ברכת אבלים.

בראש חודש יאמרו ברכת המזון של האבלים ויוסיפו "יעלה ויבוא".

ברכת המזון בסעודת ברית מילה בא אבל שהוא אבי הבן יברך ברכת המזון הרגילה ללא ברכת אבלים.

תפילות בבית האבל – הגומל, ברכת הלבנה

אם נתחייב האבל לברך "ברכת הגומל", בתוך ימי השבעה, יברך במניין אך לא יעלה לתורה.

אבל אינו אומר "ברכת הלבנה", אבל אם יש חשש שעד שיגמרו ימי השבעה יעבור זמן "ברכת הלבנה"
יאמר ביחיד.